

Aandachtspunten bij schooldictee

De Utrechtse school de Passie formuleerde een aantal bruikbare aandachtspunten bij het organiseren van een groot schooldictee.

Deelnemers

Het dictee was verplicht voor alle leerlingen uit klas 3 (Havo en VWO, bij elkaar ongeveer 75 deelnemers). Er zijn ook andere doelgroepen mogelijk (bijv. docenten en leerlingen). Let op: zorg dat de groep niet te groot wordt (maximaal 100) in verband met het nakijken.

Dicteetekst

De dicteetekst werd op de Passie gemaakt door twee leerlingen uit 5 VWO die een internationale opstelwedstrijd hadden gewonnen. Een docent kan dit uiteraard ook doen. Het dictee was ongeveer 250 woorden lang, verdeeld in acht zinnen. Dit kun je in ongeveer een lesuur voorlezen en schrijven. Alle mogelijke 'struikelblokken' in het dictee zijn geselecteerd via de methode Nederlands en uit de testen van www.beterspellen.nl. De dicteetekst bleek in de praktijk behoorlijk moeilijk te zijn. De meeste leerlingen hadden veel fouten. Dit is echter ook de praktijk bij de in het land en op televisie gehouden dictees.

Voorlezen

Zorg voor een goede voorlezer, het liefst iemand die ervaring heeft met het voorlezen van dictees (op de Passie werd het dictee voorgelezen door een docent Nederlands). Soms wordt dit gedaan door een plaatselijke prominent. Spreek van te voren af hoe het dictee wordt voorgelezen: bijv. een keer de hele tekst, dan de hele zin, de zin in stukken en aan het einde het hele dictee nogmaals (zodat deelnemers nog iets kunnen corrigeren).

Ruimte

De keuze van de ruimte is afhankelijk van het aantal deelnemers, maar een ruime zaal (gymzaal, aula) waar deelnemers in examenopstelling kunnen zitten, is aan te raden. Schakel tijdig hulp in (bijvoorbeeld van de conciërge) bij het klaarmaken van tafels en stoelen!

Zorg voor voldoende schrijfgerei en papier en leg dit van te voren klaar.

Tijd

Het Passiedictee werd in twee lesuren gehouden (inclusief nakijken). Het is aan te raden het dictee te organiseren op een tijdstip aan het eind van de middag (of 's avonds) zodat je ook nog iets kunt uitlopen. Let wel! De nakijktijd moet vooral voor leerlingen niet te lang zijn. Eventueel kun je een pauzeprogramma organiseren. Op de Passie is dit niet gebeurd, wel was er tijdens het nakijken iets te drinken en iets lekkers.

Nakijken

Zorg voor voldoende nakijkers. Wij hadden er 11 voor 75 dictees en dit was krap! Naast docenten Nederlands waren er bovenbouwleerlingen ingeschakeld. De nakijkers werkten met een nakijkmodel, waarin de meest voorkomende fouten dikgedrukt waren. Problemen werden voorgelegd aan de docenten Nederlands. Voor een goed nakijkmodel zie: www.deventerdictee.nl; op de Passie werd dit voorbeeld in grote lijnen aangehouden.

Spelregels

Zorg dat de spelregels van te voren bij de deelnemers bekend zijn. Je kunt dit doen door de belangrijkste regels voorafgaand aan het dictee te noemen. Voorbeelden van zulke regels zijn dat de spelling van het Groene Boekje en/of Van Dale wordt aangehouden of dat een woord dat niet te lezen is wordt fout gerekend. Ook is het handig als leerlingen tussen twee schrijfregels een regel overslaan, dit vergemakkelijkt het nakijken.

Na het dictee kun je via een Powerpointpresentatie het dictee bespreken. Op de Passie is hier niet voor gekozen omdat dit veel tijd kost. Doe je dit wel, reken dan op veel discussie. Je kunt het natuurlijk wel in grote lijnen in de klas nabespreken.

Beloning

Zorg voor een passende beloning, bijvoorbeeld een oorkonde en een prijs. Je kunt bijvoorbeeld denken aan een boekje over taal of een pennenset. Op de Passie werd voor het dictee ook een cijfer gegeven dat meetelde voor Nederlands. Een normering hiervoor is achteraf gemaakt, omdat het lastig is in te schatten hoeveel fouten leerlingen maken.

Vorbereiding in de klas

In de klas was extra aandacht voor spelling (via de methode Nederlands). Leerlingen moesten zich opgeven voor www.beterspellen.nl (dagelijkse spellingtest die je via de mail krijgt).

Promotie

Klas 1 VWO heeft voor promotie gezorgd door posters te maken met de meest gemaakte spellingfouten. Deze zijn in de hele school opgehangen. Denk ook aan het inschakelen van de schoolkrantredactie (op de Passie is hier geen extra aandacht aan besteed).

Extra

Tijdens het dictee is een webcam ingeschakeld die verbonden was met livestream waardoor het dictee op internet te volgen was voor iedereen binnen en buiten de Passie. Verschillende medewerkers en ook enkele ouders hebben zo met het dictee meegedaan. Op de meeste scholen is wel een techniekteam aanwezig waar je dit mee kunt regelen.